

Türklere qarşı amala aşyrylan genosidler we Hojaly genosidi

Category: Kitapcy, Taryhy makalalar

написано kitapcy | 23 январа, 2025

Türklere qarşı amala aşyrylan genosidler we Hojaly genosidi

TÜRKLERE KARŞI YAPILAN SOYKIRIMLAR VE HOCALI SOYKIRIMI

Tarih Türklere karşı yapılan soykırımlarla doludur. Biz Türkler ağıt yakmayı bilmediğimiz (veya bunu yapmadığımız için) hiçbir zaman bize karşı yapılan soykırımları, zulümleri tarih yaddaşıımıza (hafızamıza) kazımamış, çabuk unutmuşuz. Oysa Türklerin Batı'da Viyana'dan Doğu'da ise Kafkaslardan çekilmeye başladıkları dönemden sonrası hep soykırımı, katliama uğradıkları hadiselerle doludur. Viyana'da, Mora'da, Tripoliçe'de Balkanların diğer bölgelerinde; yakın tarihimizde Bosna'da soykırımı uğrayan hep biz Türkler ve Müslümanlar olmuşuzdur. Diğer taraftan Kafkaslara baktığımızda, son iki yüzyılın tarih sayfasının hep Türklere karşı yapılan soykırımlarla dolu olduğu görülmektedir. İrevan Hanlığı'nda, Bakü'de, Gence'de ve daha nice Türk bölgesinde katledilen hep Türkler olmuştur. Türklerin uğradığı katliamlar sadece bugünkü sınırlarımız dışında kalan topraklarda değil, bizzat Anadolu coğrafyasında da devam etmiştir. Ancak bugün Batı kamuoyuna baktığımız zaman bu suçlamalara maruz kalan ne tezattır ki, hep Türklerdir.

■ Azerbaycan'ın Uğradığı Tehcir ve Soykırımlar

1988 yılından başlayan Azerbaycan – Ermenistan savaşında Azerbaycan topraklarının yüzde 20'den fazlası işgal edilmiş ve 1 milyondan fazla insan göçmen durumunda yaşamak mecburiyetinde bırakılmıştır. 8 milyon nüfusu olan Azerbaycan'da bir milyondan fazla insan diğer bir ifade ile ülkede yaşayan her 8 kişiden birisi göçmen durumundadır. Göçmen nüfusun toplam nüfusa bölümünde ortaya çıkan rakam

açısından Azerbaycan dünyanın en çok göçmen barındıran ülkesidir. Azerbaycan topraklarının yüzde 20'si Ermenistan tarafından işgal edilmiştir ve nüfusunun yüzde 13'ü kendi tarihsel yurtları içerisinde göçmen durumundadır.

Ermenilerin "Büyük Ermenistan'ı" kurmak için Azerbaycan Türklerini ilk planlı tehcir ve soykırımı 1905-1907 yılları arasında gerçekleştirmiştir. Azerbaycan Türkleri daha sonra 1918-20 yıllarında ikinci defa güç tatbik edilerek kendi topraklarından sürülmüştür. SSCB döneminde Ermenistan'da yaşayan Azerbaycan Türkleri 1948-53 yıllarında "büyük göçe" tabi tutarak yaklaşık 150 bin Azeri tarihi yurtları olan Ermenistan'dan kovulmuş ve Azerbaycan Türkleri üçüncü kez tehcire maruz bırakılmıştır. Son tehcir ve soykırım ise modern dünyanın gözleri önünde 1988 yılında başlayan çatışmalarla gerçekleşmiştir.

1988 yılında silahlı çatışmaya dönüşen Dağlık Karabağ sorunu kısa süre sonra Dağlık Karabağ'ın sınırları dışına taşmış ve cephede kazanılan askeri başarılar Ermenilerin Azerbaycan'ın içlerine kadar sokulmalarına olanak sağlamıştır. Netice itibariyle Azerbaycan topraklarının yüzde 20'si Ermenistan Silahlı Kuvvetleri tarafından işgal edilmiştir. Bu işgal sırasında 20 binden fazla Azerbaycan vatandaşı öldürülmüş (bu konuda bazı yazarlar her iki taraftan 1988-1994 yılları arasında toplam 35 bin kişinin öldüğünü ifade etmektedirler), 20 binden fazlası yaralanmış, 50 bini sakat olmuş ve 5.101 Azerbaycan Türkü ise kayıp olmuş ve/veya esir edilmiştir. Esir olan Azerbaycan Türklerinin 66'sı çocuklardan ibarettir. Azerbaycan'da aile fertlerinden bir ve/veya birkaçı savaşta öldüğü için 7.737 aile "şehit ailesi" statüsü almıştır. Genelde Azerbaycan nüfusunun 1/3'ü Dağlık Karabağ Savaşı'ndan doğrudan veya dolaylı olarak zarar görmüştür. Dağlık Karabağ sorunu ile ilgili olarak da sosyal, ekonomik ve siyasal sorunlardan bütün ülke vatandaşları etkilenmektedir.

■ Savaşın Maliyeti

Ermeni işgali, Azerbaycan'ın önemli miktarda ekonomik kaybına

da sebep olmuştur. 60 milyar dolar olarak hesaplanan bu ekonomik kayıp ile Azerbaycan'ın bu bölgesinde 7.000'e yakın sanayi, tarım ve diğer müesseseler kapatılmıştır. Bu müesseseler ile ülke ekonomisinde toplam tahıl hasılatının yüzde 24'ü, alkollü içki imalatının yüzde 41'i, patates üretiminin yüzde 46'sı, et üretiminin yüzde 18'i ve süt üretiminin ise yüzde 34'ü karşılanmaktaydı. Bunların yanı sıra; bu bölgede bulunan 616 okul, 242 çocuk yuvası, 683 kütüphane, 464'den fazla tarihi eser ve müze, 695 hastane, poliklinik ve sağlık ocağı, Azerbaycanlıların meskunlaştığı 724 şehir, köy ve kasaba işgal edilmiştir. Azerbaycan'ın bu bölgelerinin işgali ile beraber ülkenin ekolojik sistemine önemli miktarda zarar verilmiş, bölgedeki ormanlar tahrip edilmiştir.

■ Azerbaycan'da İşgal Edilen Topraklar

1988 yılında silahlı çatışmaya dönen Azeri-Ermeni sorunu, kısa bir sürede Azerbaycan ve Ermenistan arasında bir bölgesel savaşa dönüşmüş ve Ermenistan silahlı kuvvetleri bu çatışmalar neticesinde 1988 yılından ateşkesin yapıldığı 12 Mayıs 1994 tarihine kadar Dağlık Karabağ'ın tamamı da olmak üzere toplam 890 rayon, köy, kasaba ve yerleşim biriminden ibaret Azerbaycan topraklarının yüzde 20'sini işgal etmiştir. Dağlık Karabağ'da Azerbaycanlılar 2 şehir, 1 kasaba ve 53 köyde meskunlaşmışlardı.

■ Ermenistan silahlı kuvvetleri;

1991'de Esgeran – Hadrut'u
18 Şubat 1992'de Hocavend'i,
25 Şubat 1992'de Hocalı'yı,
8 Mayıs 1992'de Şuşa'yı,
18 Mayıs 1992'de Laçın'i,
4 Nisan 1993'de Kelbecer'i,
23 Temmuz 1993'te Ağdam'ı,
24 Ağustos 1993'te Fuzuli'yi,
27 Ekim 1993'te Zengilan'ı,

26 Ağustos 1993'te Cebrayıl'ı,
31 Ağustos 1993'te Gubadlı'yı işgal etmişlerdir.

İşgal edilen bölgelerden 4.388 km²'lik toprak sahasına sahip Yukarı Karabağ'dan 192.300 kişi, Laçın'den (1.835 km²) 59.500 kişi, Şuşa'dan (970 km²) 29.500 kişi, Kelbecer'den (1.936 km²) 50.500 kişi, Ağdam'dan (1.093 km²) 158.000 kişi, Fuzuli'den (1.386 km²) 100.000, Cebrayıl'den (1.059 km²) 51.600 kişi, Gubatlı'dan (802 km²) 30.300 kişi ve Zengilan'dan (707 km²) 33.900 kişi olmak üzere bu yerleşim birimlerinde yaşayan toplam 676.100 kişi yıllarca yaşadıkları ata yurtlarından kovularak Azerbaycan'ın içlerinde çadırlarda yaşamaya mahkum edilmişlerdir.

İşgal edilmiş Dağlık Karabağ ve onun etrafındaki bütün şehirlerdeki tarihi eserler yok edilmiş, doğa ve çevreye kalıcı zararlar verilmiştir. Dağlık Karabağ savaşı sırasında çevreye ve sivil yaşama önemli ölçüde zarar verilmiştir. Ancak bu savaşta Hocalı köyünde yaşananlar savaş ortamına dahi sığmayacak niteliktedir ve tam anlamıyla bir soykırımdır.

■ Soykırımın Yapıldığı Yer: Hocalı

Yukarı Karabağ bölgesinin en önemli tepelerinden birisinde olan Hocalı köyü stratejik olarak Ermenistan Silahlı Kuvvetleri için askeri bir hedef niteliğinde idi. Hocalı stratejik olarak Karabağ dağ silsilesinde Ağdam-Şuşa, Eskeran-Hankendi yollarının üzerinde yerleşmektedir. Hocalı'nın coğrafi-stratejik konumu Ermeni silahlı birliklerinin buraya saldırmasına müsaitti. Hocalı Hankendi'nin 10 km güneydoğusunda bulunmaktadır. Karabağ'daki tek havaalanı Hocalı'dadır.

Hocalı 1991 yılının Ekim ayından itibaren ablukadaydı. Ekim'in 30'unda kara yoluyla ulaşım kapanmış ve tek ulaşım vasıtası helikopter kalmıştı. Hocalı'ya son helikopter 1992 yılı Ocak ayının 28'inde gitmişti. Şuşa şehrinin semalarında sivil helikopterin vurulmasından ve bunun sonucunda 40 kişinin ölümünden sonra bu ulaşım da kesilmişti. Ocak ayının 2'sinden itibaren şehre elektrik verilmemişti. Şubatın ikinci

yarısından itibaren Hocalı, Ermeni silahlı birliklerinin ablukasına alınmış ve her gün toplarla, ağır makineli silahlarla bombalanmıştır.

936 km²'lik alana sahip ve 2.605 aileden ibaret 11.356 kişinin yaşadığı Hocalı kasabası 26 Şubat 1992 tarihinde yüzyılın en acımasız soykırımına maruz kalmış ve kasaba tamamıyla yok edilmiştir. Hocalı bu katliamın yaşandığı sırada Azerbaycan Silahlı Kuvvetlerinin koruması altında değildi ve tamamen savunmasız bir durumdaydı. Hocalı da dağınık halde elinde hafif silahlar bulunan 150 kişi bulunmaktaydı. Azerbaycan silahlı kuvvetleri Hocalı halkına yardım edemedi, hatta uzun süre cesetlerin alınması bile mümkün olmadı..

Ermenistan Silahlı Kuvvetleri köyü üç yönden kuşatmış, helikopter ve ağır silahların yardımı ile önce köyü bombalamış ve ardından da köye girerek katliam yapmıştır. Ermeniler bu köyü işgal ederek bütün bölge halkına bir mesaj vermek istemekteydiler. Nitekim Azerbaycan Türkleri için ağır bir mesaj vermiş oldular. Hocalı işgal edilerek ve neredeyse tamamen yok edilerek bölgedeki çözülme hızlandırılmış oldu. Ermeniler bu hamleyle aynı zamanda önemli bir stratejik mekan da işgal ederek askeri açıdan önemli bir başarı elde etmiştir. Ancak insanlık adına tarihin en acımasız soykırımını gerçekleştirelmıştır. Diğer taraftan Ermeniler için bu soykırım kendilerinin iddia ettiği 1915 yılında yaşananların bir intikamı niteliği de taşımaktaydı.

■ Hocalı'da Neler Yaşandı?

Ermenistan Silahlı Kuvvetleri 1992 yılının 25 Şubat'ı 26 Şubat'a bağlayan gecesinde bölgedeki 366. Alayın da desteği ile önce giriş ve çıkışını kapadığı Hocalı köyünde sivil, kadın, çocuk, yaşlı ayırımı yapmadan resmi rakamlara göre 613 kişiyi katletmişlerdir. Katledilenlerin 83'ü çocuk, 106'sı kadın ve 70'ten fazlası ise yaşlıydı. Normalde en şiddetli savaşlarda dahi savaş dışında tutulan, dokunulmayan bu kesime Ermeniler yaşlı, kadın ve çocuk demeden acımasız işkenceler yaparak katletmiştir. Bu katliamdan toplam 487 kişi ağır

yaralı olarak kurtulmuştur. 1275 kişi ise rehin alınmış ve 150 kişi ise kaybolmuştur. Cesetler üzerinde yapılan incelemelerde cesetlerin birçoğunun yakıldığı, gözlerinin oyulduğu, kulakları, burunları ve kafaları ile vücutlarının çeşitli uzuvlarının kesildiği görülmüştür. Aynı vahşetten hamile kadınlar ve çocuklar bile nasibini almıştır.

■ Batı Basınında Hocalı Soykırımı

– Krua l'Eveneman Dergisi (Paris), 25 Şubat 1992 tarihi: Ermeniler Hocalı'ya saldırmıştır. Bütün dünya vahşice öldürülmüş cesetlere şahit oldu. Azeriler binlerin öldüğünden bahsediyor.

– Sunday Times Gazetesi (Londra) 1 Mart 1992 tarihi: Ermeni askerleri binlerce aileyi yok etmiştir.

– Financial Times Gazetesi (Londra) 9 Mart 1992 tarihi: Ermeniler Ağdam'a doğru giden orduyu kurşun yağmuruna tutmuştur. Azeriler 1200 kadar ceset saymış. Lübnanlı kameraman, ülkesinin zengin Ermeni Taşnak lobisinin Karabağ'a silah ve asker gönderdiğini onaylamıştır.

– Times Gazetesi (Londra) 4 Mart 1992 tarihi: Birçok insan çirkin hale getirilmiş, masum kızın sadece kafası kalmış.

– İzvestiya Gazetesi (Moskova) 4 Mart 1992 tarihi: Kamera kulakları kesilmiş çocukları gösterdi. Bir kadının yüzünün yarısı kesilmişti. Erkeklerin kafa derisi soyulmuştu.

– Le Monde gazetesi (Paris) 14 Mart 1992 tarihi: Ağdam'da bulunan basın mensupları, Hocalı'da öldürülmüş kadın ve çocuklar arasında kafa derisi soyulmuş, tırnakları çıkarılmış üç kişi görmüşler. Bu, Azerilerin propagandası değil bir gerçektir.

– «ИЗВЕСТИЯ» Gazetesi (Moskova) 13 Mart 1992 tarihi: Binbaşı Leonid Kravets: "Ben kendim tepede yüze yakın ceset gördüm. Bir erkek çocuğunun kafası yoktu. Her tarafta işkenceyle

öldürölmüş bayan, çocuk ve yaşlılar vardı.”

– Valer Actuel Dergisi (Paris) 14 Mart 1992 tarihi: Bu ‘özerk bölgede’ Ermeni silahlı birlikleri yakın doğuda üretilmiş yeni teknolojiye, ayrıca helikoptere sahiptiler. ASALA’nın Suriye ve Lübnan’da askeri kamp ve silah depoları vardır. Ermeniler yüzden fazla Müslüman köyüne saldırı düzenlemiş ve Karabağ’daki Azerbaycanlıları öldürmüşler.

– R.Patrik, İngiliz Muhabir (olay yerinde bulunmuş): “Hocalı’daki vahşiliklere dünya kamuoyunda hiçbir şekilde hak kazandırılmaz!!!”

– Golos Ukraini: V Stacko: Savaşın yüzü olmuyor. Yalnız çokça maske, kanlı gözyaşları, ölüm, bedbahtlık, yıkımlar. Hocalı’da bebekleri ne için katlettiler, ya anneleri? Allah insanı cezalandırmak isteyince onun aklını alıyor.’

– Nie Gazetesi: (Bulgaristan) Violetta Parvanova: “Hocalı insanlığın faciasıdır.”

– 3 Mart 1992’de BBC Morning News saat 07.37 yayınında durumu şöyle aksettirmiş; “Canlı yayın muhabirimiz 100’den fazla Azeri erkek, kadın ve bebek dahil olmak üzere çocuk cesetleri gördüğünü ve bunların başlarına yakın mesafeden ateş edilerek öldürüldüğünü rapor ediyor.”

– 16 Mart 1992 tarihli Newsweek’te Pascal Privat ve Steve Le Vine tarafından hazırlanan haberde katliam şu şekilde yansıtılmış: “Geçtiğimiz hafta Azerbaycan yine bir morgun mahzeni gibiydi; bir caminin arkasına geçici olarak kurulmuş morga sürüklenerek getirilmiş düzinelerce ceset ve yas tutan mülteciler... Bunlar 25 ve 26 Şubat tarihinde Ermeni kuvvetleri tarafından istila edilen Yukarı Karabağ bölgesindeki Hocalı köyünün Azeri sakinleriydi. Cesetlerin çoğu kaçmaya çalışırken yakın mesafeden vurulmuştu, bazılarının yüzleri paramparça idi, bazılarının kafa derileri yüzölmüştü...”

– Human Rights Watch: Hocalı katliamını Karabağ’ın işgalinden

bu yana cereyan eden en kapsamlı sivil kırımı olarak nitelendirilmiştir.

– Amerikalı gazeteci Thomas Goltz: “Fotoğrafçı arkadaşım öyle etkilenmişti ki fotoğraf çekebilmesi için kendisini objelerin üzerine doğru itmeme gerekiyordu. Cesetler, mezarlar, evet hepsi mide gerektiriyordu. Ama olanları anlatmak, dünyaya duyurmak gerekliydi. Hayatta kalanları bularak hemen orada neler dediklerini kaydettik. Bazı cesetleri tanımaya çalıştım ama yüzlerinden vurulanlar, tanınmayacak halde olanlar vardı. Bazılarının kafa derileri yüzülmüştü.’

– Hocalı katliamına tanık olan ve daha sonra Beyrut’a yerleşen Ermeni gazeteci Daud Kheyriyan, ‘For the Sake of Cross’ (Haçın Hatırı İçin) isimli kitabında (sayfa: 62-63) vahşeti şöyle anlatıyor: “...Gaflan denen ve ölülerin yakılmasıyla görevli Ermeni grup, Hocalı’nın 1 kilometre batısında bir yere 2 Mart günü 100 Azeri ölüsünü getirip yığdı. Son kamyonda 10 yaşında bir kız çocuğu gördüm. Başından ve elinden yaralıydı. Yüzü morarmıştı. Soğuğa, açlığa ve yaralarına rağmen hala yaşıyordu. Çok az nefes alabiliyordu. Gözlerini ölüm korkusu sarmıştı. O sırada Tigranyan isimli bir asker onu tuttuğu gibi öteki cesetlerin üstüne fırlattı. Sonra tüm cesetleri yaktılar. Bana sanki yanmakta olan ölü bedenler arasından bir çığlık işittim gibi geldi. Yapabileceğim bir şey yoktu. Ben Şuşa’ya döndüm. Onlar Haç’ın hatırı için savaşa devam ettiler.”

■ Uluslararası Tepkiler

Bütün dünyanın gözleri önünde gerçekleşen bu katliama BM, AB gibi uluslararası kuruluşlar gereken özeni göstermemişlerdir. Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi genel olarak 1993 yılı Nisan-Kasım aylarında 822, 853, 874, 884 sayılı kararları kabul etmiştir. Bu kararlarla Azerbaycan topraklarının Ermeniler tarafından işgal edildiği belirtilmiştir. İşgalin sona erdirilmesi için bugüne kadar bir çaba gösterilememiştir. Avrupa Konseyi Parlamenter Meclisi’nin 25 Ocak 2005 tarihli ve

1416 sayılı kararında Ermenistan'ın Azerbaycan topraklarını halen işgali altında tuttuğu da belirtilmiştir. Gelişmelere seyirci kalan BM ve Batılı devletler, Ermenilerin yaptıkları katliamlara ve işgal hareketlerine ciddi bir tepki göstermemişlerdir. Ermenilerin Mayıs 1992'de Nahçıvan'a saldırmalarından sonra Türkiye 1921 Kars Anlaşması çerçevesinde bölgeyi korumak için askerî müdahalede bulunabileceğini açıklamıştır.

7 Mayıs 2003'de, İngiltere'de yaşayan Azerileri temsil eden 'Vatan' örgütünün gönderdiği mektuba, Dışişleri Bakanlığı Uluslararası İşbirliği Komitesi'nden gelen cevabi mektupla, İngiliz Hükümeti'nin Hocalı katliamını çok taraflı olarak incelediği ve Ermeni askerlerin yaptıkları katliamı 'insanlığa karşı işlenmiş bir suç' olarak kabul ettiği belirtildi.

Ayrıca, ABD Kongresi'nin Uluslararası İlişkiler Komisyonu Üyesi Don Barton, Kongreyi 'Hocalı soykırımı'nı tanımaya çağırılmış ve Temsilciler Kurulu'nun toplantısında yaptığı konuşmada, 'Dünyadaki tüm toplumlar bunu bilmeli ve hatırlamalıdır. ABD Kongresi, Hocalı soykırımını tanımakla uluslararası toplumun uzun yıllardan beri bu konuyla ilgili sessizliğini bozacaktır.' demiştir.

1994 yılında iki taraf arasında ateşkes ilan edilmiştir.

■ Hocalı'da Yaşanan Soykırımı Soykırım Olarak Kabul Ettirmek

Azerbaycan'ın Yukarı Karabağ Bölgesindeki Hocalı köyünde 26 Şubat 1992 yılında yaşanan katliam uluslararası camianın suç olarak kabul ettiği soykırım ve insanlığa karşı suçlar kapsamındaki tanımlamalarla birebir örtüşmektedir.

Hocalı soykırımına katılmış Ermenilerin ve onların yardımcılarının yaptıkları insan haklarına ve uluslar arası hukuki antlaşmalara – Cenevre Sözleşmesi, İnsan Hakları Beyannamesi, Vatandaş ve Siyasi Haklar Konusunda Uluslararası Sözleşme, Ateşkes Zamanında ve Askeri Çatışmalar Zamanı Kadın ve Çocukların Korunması Beyannamesi'ne – karşı olarak işlenmiş bir soykırımdır.

Ayrıca, Hocalı soykırımı 9 Aralık 1948'de BM tarafından kabul

edilen ve 12 Ocak 1951 tarihinde yürürlüğe giren Birleşmiş Milletler'in 'Soykırım Suçunun Önlenmesine ve Cezalandırılmasına İlişkin Sözleşmesi' 2. maddesinde yer alan "milli, etnik, ırkı veya dini bir grubu kısmen veya tamamen imha etme" biçiminde tanımlanan jenosit/soykırım kavramı ile tamamen örtüşmektedir. Ermenilerin Hocalı'da yaptıkları katliam BM Soykırım Anlaşması'nda, soykırım gerçekleşmiş sayılacağı koşullarını sayan 2. maddesinde yer alan beş bendin ilk ikisi ile uyum göstermektedir. İlgili maddede soykırımın gerçekleşmesi için bu bentlerde düzenlenen eylemlerden birinin yeterli olduğu belirtilmektedir. Ermenilerin Hocalı'da yaptıkları toplu katliam BM Soykırım Anlaşması'nda soykırımı düzenleyen 2. maddenin a bendinde yer alan "bir grubun üyelerinin katledilmesi" ve b bendinde yer alan "grup üyelerinin bedeni ve akli açıdan ciddi biçimde zarar verilmesi" koşulları ile birebir uyuşmaktadır.

Ayrıca Hocalı Katliamı, uluslararası hukukta saygın bir yere sahip Nürnberg Mahkemesi Kuruluş Senedi'nde ve Mahkeme Kararında Tanınan (kabul edilen) Uluslararası Hukuk İlkeleri" metninin 6. ilkesinin iki bendinin de c. fırfkasında tanımlanmış insanlığa karşı işlenen suçlar (crimes against humanity) kapsamında da ele alınmalıdır.

Hocalı'da savaş suçları açısından, diğer suç kategorileri ve uluslararası temel belgeler açısından da suç işlenmiştir.

■ Hocalı Soykırımı Konusunda Neler Yapılmalıdır?

Hocalı'da yaşananların bir soykırım olduğu gerçeğinden hareketle şu hususların yapılması gerektiği düşünülmektedir:

● Azerbaycan Devleti Olarak Yapılması Gerekenler

Azerbaycan'ın Yukarı Karabağ bölgesindeki Hocalı köyünde yaşanan vahşetin bir soykırım olduğunun uluslararası camiada kabulü için yasal prosedür başlatılmalı ve Azerbaycan Devleti resmen Lahey Adalet Divanına başvurarak 9 Aralık 1948'de BM tarafından kabul edilen Jenosit Sözleşmesi çerçevesinde dava açmalıdır. Başvuruda gerekli deliller çerçevesinde

Ermenistan'ın önceki Devlet Başkanları Robert Koçaryan ve Levon Ter Petrosyan ile mevcut Devlet Başkanı ve eski Savunma Bakanı Serj Sarkisyan da dahil Hocalı Soykırımı'nı gerçekleştiren bütün siyasi ve askeri komutanların ismi net biçimde belirtilmeli ve cezalandırılması istenmelidir. Hem Ermenistan (1993'de) hem de Azerbaycan (1996'da) BM Soykırım Anlaşması'nı imzaladıkları için bu anlaşma kendilerini bağlamaktadır. Örneğin, Bosna Hersek bu mahkemeye başvurarak Yugoslavya eski Devlet Başkanı Slobadan Miloşeviç'in yargılanması için dava açmıştır. Ve uluslararası mahkeme Miloşeviç davasında 1995'de Srebrenitsa kentinde yedi bin Boşnak'ın katledilmesini soykırım olarak kabul etmiş ve sanığı bu suçtan da yargılamıştır.

● Türkiye Cumhuriyeti Devleti Olarak Yapılması Gerekenler

Azerbaycan Parlamentosu 1994'te Hocalı'da yaşanan katliamı soykırım olarak kabul etmiştir. Yapılması gereken her türlü bilgi ve belgesi olan bu vahşeti TBMM'nin de soykırım olarak kabul etmesidir. Bu bağlamda TÜRKSAM – Uluslararası ilişkiler ve Stratejik Analizler Merkezi Başkanı olarak başlattığım çalışmaları, mecliste Milliyetçi Hareket Partisi Iğdır Milletvekili olarak devam ettirmekteyiz. TBMM Genel Kurulunda gündem dışı söz alarak Hocalı'da yaşananları Türk halkına anlatmaktayız. TBMM Başkanlığı'na her yılın şubat ayının 26'sının "Hocalı Soykırımını Anma Günü" olarak kabul edilmesi ve Türkiye'nin çeşitli illerinde Hocalı Soykırım anıtlarının yapılmasına ilişkin bir kanun teklifi sunmamızın yanı sıra üyesi olduğum Dışişleri Komisyonu'nda da Hocalı soykırımı kınama amacıyla TBMM tarihinde ilk defa bizzat bizim Iğdır Milletvekili ve TBMM Dışişleri Komisyonu üyesi sıfatı ile yaptığımız girişimlerimiz ile bir bildiri yayınlanmıştır. 22 Şubat 2012 tarihinde Dışişleri Komisyonu tarafından kabul edilen bildiriye göre Hocalı'da yaşananlar "Katliam" ve "İnsanlığa Karşı Suç" kapsamında değerlendirilmiştir. Bunun yanı sıra, üyesi bulunduğum Türkiye Azerbaycan Parlamentolar Arası Dostluk Grubu olarak da bir basın açıklaması yaparak

Hocalı'daki insanlık dramının uluslararası sözleşmelerin birçok hükme aykırı olduğu belirtilmiş, Türkiye'nin Ermenilerin Hocalı kasabasında Azerbaycan Türklerine karşı yaptıkları vahşetin dünya kamuoyuna anlatılması ve suçluların tarih ve hukuk karşısında gereken cezayı alması için Azerbaycan'a her türlü desteği vermeye devam edeceği beyan edilmiştir.

Siyasi çalışmaların yanında, toplumsal düzlemde de Hocalı Soykırımı'nın tanıtılması için çalışmalar yapılması gerekmektedir. Azerbaycan ile ilişkileri "bir milletin iki devleti" paralelinde ilerleyen Türkiye'de de insanlarımızın Hocalı Soykırımı hakkında bilgilendirilmesi gerekmektedir. Hocalı Soykırımının 20. yıldönümüne ilişkin İzmir, Ankara, Sakarya, Kocaeli, Gebze, Denizli gibi illerimizde yaptığımız konferanslarda Türk halkının salonları doldurması ve büyük bir ilgiyle Hocalı'da yaşananları dinlemesi iki ülke halkının kederde de sevinçte de birlikte olduğunu göstermesi açısından son derece önemlidir. İstanbul Taksim Meydanı'nda, Ankara'da Sıhhiye'de ve Türkiye'nin birçok yerinde gerçekleştirilen geniş katılımlı Hocalı Soykırımı telin mitingleri de Anadolu Türklerinin ve Azerbaycan Türklerinin ortak paydada buluştuğunu göstermektedir.

Bununla beraber Azerbaycan ile koordine halinde bu konu uluslararası gündeme taşınmalı, Ermeni sorunu konusunda güçlü bir argüman olarak görülmelidir.

Ankara'nın Keçiören Belediyesi resmi olarak 9 Mart 2005'de Hocalı'da yaşanan trajik olayları "soykırım" olarak tanımış ve bir de soykırım anıtı yapmıştır. Diğer yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları ve üniversiteler de benzer yola gitmelidir. Sumgayıt Belediyesi ile işbirliği içerisinde inşası gerçekleştirilecek olan daha görkemli bir anıtın temeli geçen yıl şahsımın da katıldığı törende atılmıştır.

■ Türk ve Azerbaycan Sivil Toplum Örgütleri ve Birey Olarak Yapılması Gerekenler

Türkiye, Azerbaycan ve dünyanın birçok bölgesindeki Türklerin

bireysel ve toplu olarak Lahey Adalet Divanı'nda dava açmaları sağlanmalıdır. Özellikle yakınlarını kaybeden ve zarar gören Hocalılı kardeşlerimizin bunu yapmalarına önayak olunmalıdır. İmkani iyi olan STK'lar ve işadamlarının bu konuya kaynak ayırarak Avrupa ülkelerinin birisinde bir Hocalı Soykırımı Enstitüsü açılmasına yardım etmeli ve kurulan enstitü vasıtasıyla bu işler bilimsel bir zeminde incelenmeli ve bu çalışmalara yön verilmelidir.

Hocalı Soykırımı gerçeğinin ve bütünlükte Karabağ veya sözde soykırım (yanlış anlaşılması engellemek gerektiğinde burada sözde soykırımdan kastın Hocalı Soykırımı değil, sözde Ermeni soykırımı olduğunu belirtmek gerekmektedir) iddialarının önünde etkili bir set oluşturmak için ilgili konuları ele alan bilimsel çalışmalar teşvik edilmelidir. Bu çalışmaların yabancı dillere tercüme edilerek yayımlanması için çaba gösterilmelidir.

26 Şubat günü arifesinde bütün dünyada Hocalı Soykırımı ve Karabağ gerçeğini anlatan sergilerin düzenlenmesi için çaba gösterilmelidir.

Azerbaycan Milli Meclisi (Parlamento) her yıl Şubatın 26'sını 'Hocalı Soykırımı Günü' ilan etmiştir. Her yıl Şubatın 26'sında saat 17.00'de Azerbaycan halkı Hocalı soykırımının kurbanlarının hatırasını anma töreni yapmaktadır. Bu törenleri koordineli bir şekilde bütün dünyada yapılması önemlidir.

Hocalı soykırımını biz kendimize anlatmanın yanı sıra (özelikle "biz Ermeniyiz" diyenlere) yurt dışında basılan kitaplar ve açılan sergilerle küresel gündeme çıkmasına yardımcı olmalıyız. Bütün bunlarla beraber bu konuları sürekli gündemde tutmalı, bu konudaki bilgi, belge ve yazıları paylaşmalı ve dağıtımına yardımcı olmalıyız.

Bu çerçevede, düzenlediğimiz "20. Yılında Hocalı Soykırımı'nın 20 STK Kabul Ediyor Kampanyası" dahilinde 25 Şubat 2012 günü Onursal Başkanlığını yaptığım Türkiye Azerbaycan Derneği ve beraberindeki 19 STK ile birlikte 20 sivil toplum kuruluşu Hocalı'da yaşananları soykırım olarak tanımıştır. Bu çalışmaya 100'den fazla STK ve Belediye Meclisi katılmıştır. Buna ek olarak da Hocalı Soykırımı için bireysel çapta destek vermek

isteyenlerin koordinasyonu sağlamak için www.hocalisoykirimi.org adresinde bir imza kampanyası başlatmış bulunmaktayız.

■ Hocalı Şahitlerinin İfadelerinden Soykırım

Cemil Cümşüdoglu Memmedov: Nehçivanik köyüne gidip Ermenilere torunuma acımalarını söyledim. Bana hakaret edip komutana verdiler. O da bizi hapsetmelerini emretti. Burada çok sayıda kadın, kız, çocuk vardı. Sonra bizi Askeran'a getirdiler. Karım, kızım, eniştem oradaydı. Tırnaklarımızı çektiler. Zenciler havaya sıçrayıp, yüzüme tekme atıyorlardı. Çok işkenceden sonra beni Ermeniler ile değiştirdiler. Karım, kızım ve torunumdan hiç haber alamadım.

Seriye Talibova: Gözümün önünde 4 Mesket Türk'ünün, 3 komşumuzun başını Ermeni askerinin mezarı başında kestiler. Ermeniler, anne babalarının önünde çocuklarına işkence yapıp öldürdüler. Sonra cesetleri buldozerlerle dereye döktüler.

Cemal Allahverdioglu Orucov: 16 yaşındaki oğlumu kurşunladılar. 23 yaşındaki kızımı iki ikiz oğlumu ve 18 yaşındaki hamile kızımı elimizden aldılar.

Hatice Abdullayeva: Bir süre yalın ayak ormanda kaldıktan sonra babam, annem ve 16 yaşındaki kız kardeşim soğuğa dayanamadılar. Esir düştüm, taşnak esirlerle değiştirildim. Şimdi iki ayağımdan da mahrumum.

Mirza Allahverdiyev: Ermenilerin saldırısından sonra ormana kaçtık. Burada 3 gün aç-susuz kaldık. 28 Şubat akşamı bizi kuşattılar. Bizi Askeran'da ölüm hücrelerine aldılar. Her gün birkaç adamı götürüp öldürüyorlardı. Altın dişlerimi kerpetenle çıkardılar. Babamı, iki kardeşimi, kardeşimin oğlunu öldürdüler.

Nesibe Aliyeva: Ormandan çıkar çıkmaz Ermeniler ateş açtılar. 40 kişiydik. 26 kişiyi, oğlumu ve eşimi de öldürdüler.

Hatice Orucova: 8 yaşındaydım. Gözümün önünde babamı, annemi, 6 yaşındaki kız kardeşimi Ermeniler kurşunlayıp öldürdüler. Kurşun bana da geldi.

Muhammed Orucov: Ermeniler esirler arasında 10-13-15 yaşlarında kızları ayırarak götürdüler.

Cemil Memmedov: Şehre giren tanklar ve zırhlı taşıyıcılar evleri yıkıyor ve insanları eziyordu.

Talibov Samed: Yapılan işkenceler karşısında seslerini çıkaranları hemen öldürüyorlardı. Esirlikte gördüğüm dehşeti hiç unutamayacağım.

■ Doktor Raporlarından...

Soykırım sonrası cesetler üzerinden yapılan incelemelerden doktor raporlarına geçen bazı ölüm vakaları:

Orucov Telinan Enveroğlu: Kafa derisi yüzülmüş,

Abdülov Yelmar Enveroğlu: Kafa derisi yüzülmüş,

Aliekberov Tevekkül İskenderoğlu: Nahçıvanik yolunda kurşun yarası ile ölmüş, cesedi üstünde 10 bıçak darbesi var.

Hasanova Fitat Ehedkızı: Tecavüz edilmiş, Gözleri çıkarılmış.

Hasanova Gülçohre Yakupkızı: Göğüs kafesinden ve karnından kurşun yarası almıştır. Sol eli bilekten kesilmiştir.

Hasanov Şohlet Usuboğlu: Göğüs kafesinden kurşun yarası, üst tarafının kesilmiş olduğu görülmüştür.

Selimov Bahadır Mikayilov: Nahcivanik yolunda yakılmış, cinsi uzvu kesilmiş, gözleri çıkarılmıştır.

Abışov Ali Abdüloğlu: Ezici aletle vurulmuş, kemiklerinin çoğu kırılmış.

Aslanov İkbâl Kuluoğlu: Cinsi uzuvları kesilmiş, yakılmış.

Sahip: Cesedi üstünden tank geçmiş

Nuraliyeva Dilara Oruçgızı: Gözleri ve göğüsleri kesilerek götürülmüş.

Abbasov Taleh Umidvaroğlu: Öldürüldükten sonra kulağı kesilmiş.

Abişova Meruze Muhammedkızı: Gözleri çıkarılmış, göğüs uçları ve burnu kesilmiştir.

Kerimov Sarman Sultanoğlu: Katledildikten sonra gözleri çıkarılmış, şişe ile işkence edilmiştir.

Kerimova Firengül Muhammedkızı: Bedeni tam doğranmış, gözleri çıkarılmış, kulakları ve göğüsleri kesilmiştir.

Kerimov Frunz Salmanoğlu: Diri diri yakılmıştır.

Selimov Araz Bahaduroğlu: Yaralı halde yakalanmış, küçük çocuğunun gözleri önünde dövülerek öldürülmüştür.

Hüseynov Allahverdi Kuluoğlu: 88, yakılarak öldürülmüştür.

İmam Agyar Salmanoğlu: Üç yaşındaki bu çocuk Ermenilerce yakılarak öldürülmüştür.

Bedelov Tefvik: Cesedi üzerinde vahşi uygulamalar yapan Ermeniler, kulaklarını kesmiş ve gözlerini çıkarmışlardır.

Ferzeliyev Canan Binnetoğlu: Yakılmıştır.

Mehmedova Tamara Selimkızı: Gözleri çıkarılıp, göğüsleri kesilerek öldürülmüştür.

Nuriyev Hafiz Yusifoğlu: Elleri telle bağlanarak kafası kesilmiştir.

Bilinmeyen Kişi: başı ve üst dudağı kesilmiştir.

Bilinmeyen Kişi: Kafa derisi yüzülmüştür.

Bütün bu gerçeklikler karşısına bütün Türk milletinin her bir ferdine düşen görev gönüllü ve programlı bir çalışma ile bu vahşeti soykırım olarak tanıtmaya çalışmak olmalıdır. Ancak bu şekilde soykırım kurbanlarına karşı olan borcumuz ödenmiş olacaktır. Diğer taraftan Türkiye’de “hepimiz Ermeniyiz” diyen kesimlerin bu gerçekleri öğrendikten sonra çocukları katleden, esirlere türlü işkenceyi yaparak öldüren Ermenilerden olmaya devam etmeyeceklerini umuyoruz.

■ Neden Bu Vahşet Yapıldı?

Ermenilerin nasıl bu kadar vahşice katliamlar yaptığının da üzerinde durmak gerekir. Ermeniler bu vahşeti işleyerek öncelikle tarihten, daha doğrusu 1915 yılında yaşanan tehcir kararından adeta kendilerince öç almışlardır. İkinci olarak, Hocalı stratejik bir noktadır ve Dağlık Karabağ’daki tek havaalanının olduğu yerdir. Üçüncüsü ve en önemlisi ise Ermenilerin aslında bu şekilde vahşice bir saldırıda bulunarak savaşı ve direnen diğer yerleşim birimlerini psikolojik olarak çökertmek ve böylece bütün Karabağ bölgesini ve hatta Karabağ dışındaki diğer Azerbaycan bölgelerinin de korku ve telaşla boşaltılmasını sağlayarak savaşta gözle görülür bir üstünlük elde etmektir. Hocalı Katliamı adeta ABD’nin Hiroşima ve Nagazaki’ye attığı atom bombası tesiri yaparak Azerbaycan’ın bu savaşı kaybetmesinde önemli etkisi olmuştur. Geline süreçte, Ermenistan, sorumsuz davranışlarına devam etmektedir. 2012 yılının sonlarına doğru gündeme gelen Hocalı Havaalanı’nın Ermeniler tarafından uçuşa açılması niyeti, bu durumun net bir göstergesi sayılabilir. 613 kişiye vahşice kıyan Ermenistan, şimdi de bu bölgenin stratejik konumundan yararlanmak istemektedir. Azerbaycan tarafından yapılan sert ve kararlı açıklamalar, bu durum kabul edilemez olduğuna işaret etmiştir. Türkiye tarafının ise bu durumda yine Azerbaycan’a destek olması gerekmektedir, bu duruma tepkisiz kalmak demek, bölgedeki Ermenistan’ın sorumsuzluğunu pekiştirecektir. Havaalanının açılması gibi bir durumda, Türkiye hava sahasının Ermenistan uçuşlarına karşı kapatılması

kararı alınabilir.

Bugün Gazze’de yaşanan İsrail vahşetine nasıl bütün dünyada “One Minute” diyorsak, aynı şekilde Hocalı için de yüksek sesle “one minute” demenin zamanı gelmiştir. Suriye’de yaşanan insanlık dramı için uluslararası alanda harcanan gayretin binde biri Ermeni işgali altında bulunan Dağlık Karabağ bölgesi için harcanmamaktadır. 2013 yılının başında yapılan Büyükelçiler Toplantısında “İnsani diplomasi” kavramını gündeme getiren Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu’nun Somali, Suriye, Filistin kadar Şuşa’da, Kelbecer’de, Ağdam ve Azerbaycan’ın işgal altında olan diğer topraklarında meydana gelen insan hakları ihlallerini etkin bir şekilde gündeme taşıması gerekmektedir.

Eğer siz de Hocalı’da soykırım yapıldı diyorsanız lütfen www.hocalisoykirimini.org sitesine girerek destek veriniz.

Dr. Sinan OĞAN,
Türksam Başkanı.

<http://www.turksam.org/tr/a1389.html> Taryhy makalalar